

УДК 669(477)

С. Ю. Хамініч

доктор економічних наук, професор

В. М. Заріцька

старший викладач

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ У СКЛАДНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

У статті розглянуто перспективи розвитку металургійної галузі України в складних фінансово-економічних умовах. Світова економічна криза внесла свої корективи й у металургійну галузь усіх держав, у тому числі України. Тенденція України до розвитку металургійної галузі – підтримати вітчизняні металургійні комплекси й зберегти можливість їх зростання за рахунок збільшення попиту на внутрішньому ринку, а в перспективі й на світовому.

Проведено аналіз показників роботи металургійних підприємств за 9 місяців 2014 р. Доведено, що їх фінансово-економічне становище є складним: високий рівень збитків, відсутність власних оборотних коштів, високий рівень заборгованості бюджету з ПДВ – всі ці фактори в підсумку призводять до збільшення залежності підприємств від позикових коштів.

Ключові слова: металургійна галузь, фінансово-економічний стан металургійних підприємств, перспективи розвитку металургійного комплексу, світова економічна криза.

I. Вступ

Металургійний комплекс України серед інших галузей національного господарства зазнав збитків у період фінансової кризи 2008–2009 рр. Післякризовий період становлення металургійної галузі є складним, оскільки її ефективне функціонування залежить від світових цін на металопродукцію, від її собівартості та вартості сировини, що останнім часом зазнають значних коливань. У цілому економіка країни потребує розвитку промисловості, будівництва, машинобудування. Актуальність теми визначається необхідністю аналізу зовнішніх і внутрішніх чинників спаду вітчизняного металургійного комплексу та досліджень перспективних шляхів розвитку галузі.

Проте протягом 2014 р. підприємства металургійного комплексу вимушені були працювати в складних економічних умовах, що викликано гострою конкуренцією на зовнішніх ринках металопродукції та внутрішньою кризою в країні. Така ситуація негативно позначилась на рівні обсягів виробництва та фінансово-економічних показниках металургійних підприємств.

Велика кількість провідних українських учених досліджувала проблеми сектора металургії, зокрема: Я. А. Жаліло, О. В. Белінська, О. С. Бабанін, С. О. Біла, О. В. Шевченко, О. О. Молдован, О. В. Сталінська, проте у зв'язку зі складними фінансово-економічними умовами у країні необхідно шукати перспективні шляхи розвитку галузі.

II. Постановка завдання

Метою дослідження є аналіз розвитку металургійної галузі України в складних фінансово-економічних умовах.

III. Результати

Глобальна фінансово-економічна криза, яка набула світових масштабів, розпочалась з дестабілізації банківської сфери та фондового ринку, потім ланцюгова реакція охопила всі сфери економіки, зокрема експортоорієнтовану чорну металургію та галузі – споживачі металургійної продукції: будівництво, машинобудування та виробництво трубої продукції.

Україна повністю забезпечує себе власною залізною рудою, коксом, марганцем та іншими допоміжними матеріалами. За запасами залізних руд Україна посідає в світі четверте місце (27 млрд т – після Росії, Бразилії, Австралії), а за їх видобутком – шосте (48 млн т – після КНР, Бразилії, Австралії, Індії, США). Найбільший залізорудний басейн – Криворізький (Дніпропетровська область), 75% залізної руди якого видобувають відкритим способом. Багаті залізні руди (із вмістом Fe до 60%) тут майже вичерпані, і тепер у Кривбасі видобувають переважно бідні руди (вміст Fe – 35%), що значно підвищує кількість відходів. Після збагачення на Південному, Криворізькому, Центральному, Північному та Інгулецькому ГЗК руда перетворюється на концентрат із вмістом заліза близько 62% і надходить на агломератційні фабрики, а далі – в домни. Більше ніж половина збагачувальної руди поставляється на металургійні заводи європейсь-

кої частини Росії, Словаччини, Угорщини, Польщі [1].

Показники виробництва основних видів металопродукції за 2014 р. такі:

- чавун – 19 662 тис. т (середньодобове виробництво – 72,4 тис. т);
- сталь – 21487 тис. т (середньодобове виробництво – 78,7 тис. т);
- прокат – 18891 тис. т (середньодобове виробництво – 69,2 тис. т);

– або, відповідно, 89,8%, 86,5% і 86,3% до фактичного виробництва в аналогічному періоді 2013 р., що свідчить про падіння показників виробництва.

Станом на жовтень 2014 р. на металургійних підприємствах об'єднання працювали 18 з 30 діючих доменних печей (60%), 7 мартенівських печей з 11 (64%), 13 конвертерів з 21 (62%), 5 електропечей з 15 (33%). Крім того, 6 доменних і 3 мартенівських печі перебували на тривалій консервації [5] (табл. 1).

Таблиця 1

Виробництво основних видів металургійної продукції, тис. т [3]

Найменування продукції	9 місяців 2014 р.	9 місяців 2013 р.	До відповідного періоду минулого року	
			+,-	%
Агломерат	28036,1	31091,3	-3055,2	90,2
Чавун, усього	19661,8	21904,1	-2242,3	89,8
Чавун переробний	19627,4	21880,5	-2253,1	89,7
Чавун ливарний	34,5	23,6	10,9	146,1
Чавун товарний	1738,4	569,1	169,3	110,8
Сталь, усього	21486,9	24846,8	-3359,9	86,5
Сталь мартенівська	4233,8	4904,6	-670,8	86,3
Сталь конвертерна	15989,3	18407,6	-2418,3	86,9
Електросталь	1263,8	1534,6	-270,8	82,4
Прокат усього	18891,1	21890,3	-2999,2	86,3

Аналіз показників роботи металургійних підприємств за 9 місяців 2014 р. показав, що їх фінансово-економічне становище залишається складним: високий рівень збитків, відсутність власних оборотних коштів, висо-

кий рівень заборгованості бюджету з ПДВ – всі ці фактори в підсумку призводять до збільшення залежності підприємств від позикових коштів.

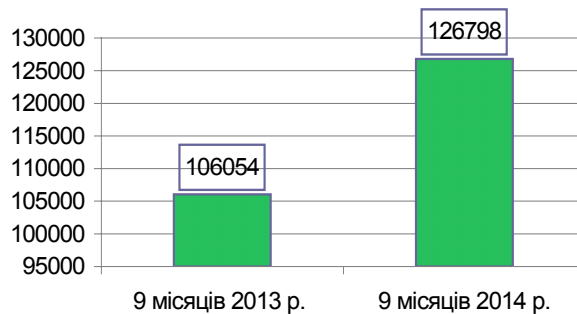

Рис. 1. Чистий дохід, млн грн [3]

Високий рівень збитків спричинений втратами від курсової різниці (переоцінка валютних позикових коштів і відсотків за ними).

У результаті збиткової роботи протягом останніх п'яти років наявність власних оборотних коштів металургійних підприємств

без урахування довгострокових зобов'язань і забезпечень має від'ємне значення й становить (-)58,3 млрд грн проти (-)35,4 млрд грн за відповідний період 2013 р., тобто робота металургійних підприємств забезпечується за рахунок позикових коштів.

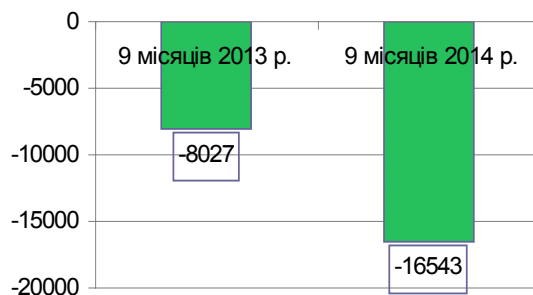

Рис. 2. Чистий фінансовий результат, млн грн [3]

Динаміку основних показників, що характеризують фінансовий стан металургійних підприємств, подано на рис. 3.

Аналіз фінансового стану металургійної підгалузі показує, що за період з 30.09.2013 р. до 30.09.2014 р. загальна платоспроможність, що характеризує здатність підприємств

погасити поточні зобов'язання поточними активами, знизилася на 11,4%, збільшилася залежність від позикових коштів на 17%, у тому числі від довгострокових зобов'язань – на 14%, а забезпеченість власними оборотними коштами знизилася в 1,3 разу (табл. 2).

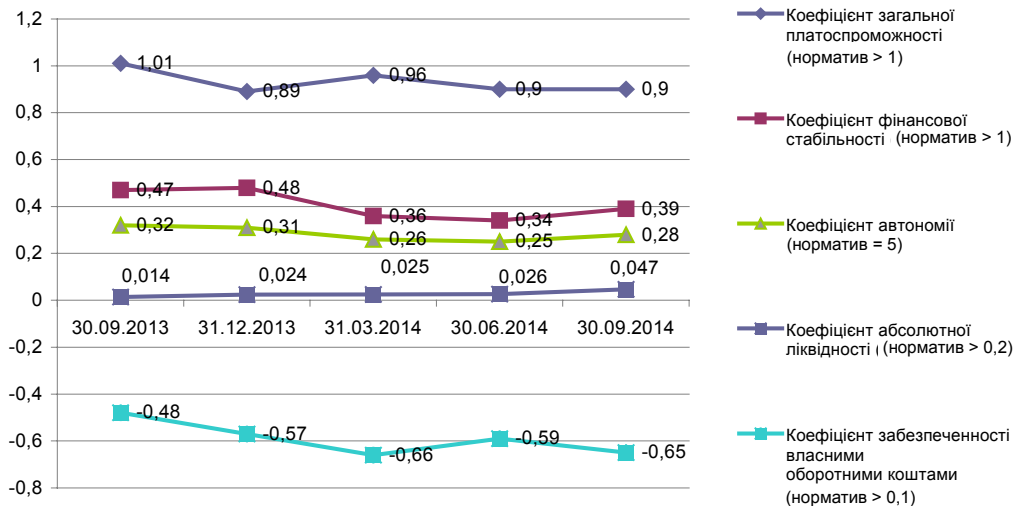

Рис. 3. Динаміка основних показників, що характеризують фінансовий стан металургійних підприємств [4]

Таблиця 2

Експорт та імпорт металопродукції

Продукція	Експорт		Імпорт	
	9 міс. 2013 р.	9 міс. 2014 р.	9 міс. 2013 р.	9 міс. 2014 р.
Прокат	17502	16294	1316	835
Чавун	1526	1701	9	5
Феросплави	486	641	122	85

IV. Висновки

Світова економічна криза внесла свої корективи й у металургійну галузь усіх держав, у тому числі України. Тенденція України до розвитку металургійної галузі – підтримати вітчизняні металургійні комплекси та зберегти можливість їх зростання за рахунок збільшення попиту на внутрішньому ринку, а в перспективі – і на світовому.

Сформована ситуація в металургійній галузі, безумовно, позначиться на розвитку інших секторів економіки. Перехід вітчизняної економіки від сировинної до високотехнологічної, що багаторазово підтверджувалося керівництвом країни, дасть змогу металургії розвиватися і стати основною точкою зростання.

Сучасний фінансово-економічний стан металургійних підприємств залишається складним: високий рівень збитків, відсутність власних оборотних коштів, високий рівень заборгованості бюджету з ПДВ – всі ці фактори в підсумку призводять до збільшення залежності підприємств від позикових коштів.

Головні перспективи подальшого розвитку комплексу – модернізація та реконструкція

металургійного устаткування, вдосконалення та зміна виробничих відносин в умовах ринку.

Список використаної літератури

1. Галузева Програма енергоефективності та енергозбереження на період до 2017 року : Наказ Міністерства промислової політики України від 25.02.2009 р. № 152 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: industry.kmu.gov.ua.
2. Гончар В. В. Формування і розвиток системи управління стратегічними змінами підприємств чорної металургії : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04 / В. В. Гончар ; ДВНЗ "Приазовський держ. техн. ун-т". – Маріуполь, 2014. – 40 с.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.stat.gov.ua.
4. Мановицька Ю. В. Сучасні тенденції розвитку інновацій у металургійному комплексі [Електронний ресурс] / Ю. В. Мановицька. – Режим доступу: www.rusnauka.com.
5. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / Л. І. Федулова, В. П. Александрова, Ю. М. Бажал. – Київ : Основа, 2005. – 550 с.

6. Щепкіна Н. М. Проблеми конкурентоспроможності підприємств металургійної галузі / Н. М. Щепкіна. – Київ : Основа, 2012. – 200 с.

7. Щодо напрямів реформування металургійної галузі України : Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.niss.gov.ua.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2014.

Хаминич С. Ю., Зарицкая В. М. Перспективы развития металлургической отрасли Украины в сложных финансово-экономических условиях

В статье рассмотрены перспективы развития металлургической отрасли Украины в сложных финансово-экономических условиях. Мировой экономический кризис внес свои коррективы в металлургическую отрасль всех государств, в том числе и Украины. Тенденция Украины к развитию металлургической отрасли – поддержать отечественный металлургический комплекс и сохранить возможность роста за счет увеличения спроса на внутреннем рынке, а в перспективе и на мировом. Проведен анализ показателей работы металлургических предприятий за 9 месяцев 2014 г., доказано, что их финансово-экономическое положение остается сложным: высокий уровень убытков, отсутствие собственных оборотных средств, высокий уровень задолженности бюджета по НДС – все эти факторы в итоге приводят к увеличению зависимости предприятий от заемных средств.

Ключевые слова: металлургическая отрасль, финансово-экономическое состояние металлургических предприятий, перспективы развития металлургического комплекса, мировой экономический кризис.

Haminich S., Zaritskaya V. Prospects of Ukraine Steel Industry in Difficult Financial and Economic Conditions

The metallurgical complex of Ukraine among other sectors of the national economy suffered losses during the financial crisis of 2008–2009. Post-crisis period of the steel industry is very complicated because it depends on the effective functioning of world prices for steel, and its cost and the raw material costs that recently has undergone significant fluctuations. Overall, the economy needs of the development of industry, construction, and engineering. The purpose of the article is research of the steel industry in Ukraine in difficult financial and economic conditions.

The global financial and economic crisis, started with the destabilization of the banking sector and the stock market, then a chain reaction influenced all sectors of the economy, particularly export-of ferrous metallurgy and metallurgical industries and consumer products, construction, engineering and manufacture of tubular products.

Ukraine has its own iron ore, coke, manganese and other support materials.

Analysis of the financial condition of the steel sub-sector shows that for the period from 30.09.13 till 30.09.14 overall solvency that characterizes the ability of companies to pay off current liabilities current assets decreased by 11.4%, increased dependance on borrowing to 17%, including the long-term liabilities – 14%, and provide its own working capital decreased by 1.3.

Current financial and economic situation of metallurgical enterprises remains complicated: high level of losses, lack of operating assests – all these factors eventually lead to increased dependency of companies on borrowed funds.

Key words: metal industry, financial and economic situation of steel companies, the outlook for metallurgy, the global economic crisis.